

СЕКТОР ОСИГУРАЊА У СРБИЈИ

извештај за треће тромесечје 2010. године

Тржиште осигурања	2
Учесници на тржишту	2
Структура портфеља осигурања	3
Билансна сума и билансна структура.....	4
Показатељи пословања.....	6
Солвентност	6
Квалитет имовине.....	7
Покривеност техничких резерви	7
Ликвидност	8
Аутоодговорност	8
Закључак	9

Тржиште осигурања

Учесници на тржишту

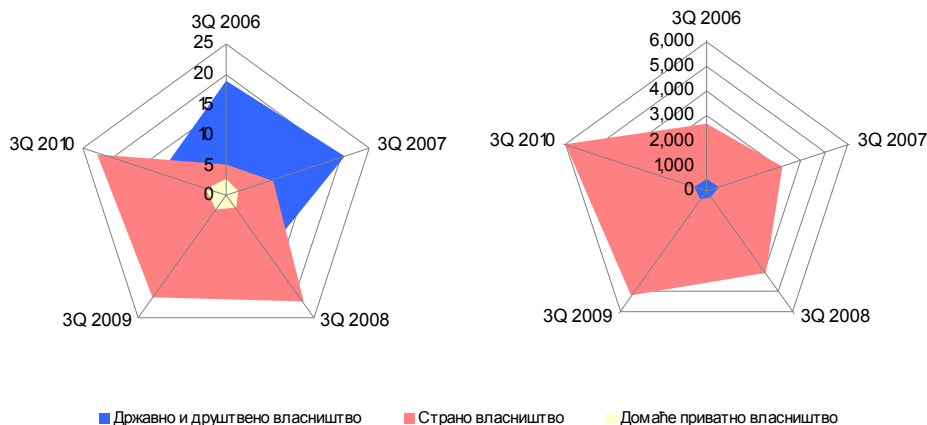
Друштва за осигурање

У трећем тромесечју 2010. године послује 26 друштава за осигурање, од којих је, посматрано према истом периоду претходне године, једно новоосновано и то за обављање послова реосигурања. Искључиво пословима осигурања бави се 22 друштва, док пословима реосигурања 4 друштва. Од друштава која се баве пословима осигурања искључиво животним осигурањем бави се 7 друштва, искључиво неживотним осигурањем 9 друштава, а и животним и неживотним осигурањем 6 друштава.

Посматрано према власничкој структури капитала од 26 друштава за осигурање 19 је у већинском страном власништву, а 7 друштава је у домаћем.

Премија неживотних осигурања, у млрд. дин.

Премија животних осигурања, у мил. дин.

Друштва за осигурање у страном власништву повећавају и раније забележено преовлађујуће учешће у премији животних са 92% у трећем тромесечју 2009. године на 92,2% у трећем тромесечју 2010. године, у премији неживотних осигурања са 59,6% на 60,4% и у укупној имовини са 61,9% на 65,4% респективно, док се у, и даље преовлађујућој структури броја запослених, уочава благи пад са 68,5% у трећем тромесечју 2009. године на 66,4% у трећем тромесечју 2010. године.

Остали учесници на тржишту

Осим друштава за осигурање на тржишту послује и: 15 банака, 73 правна лица, 114 предузетника, док је сертификат за заступање односно посредовање добило 10.868 физичких лица¹.

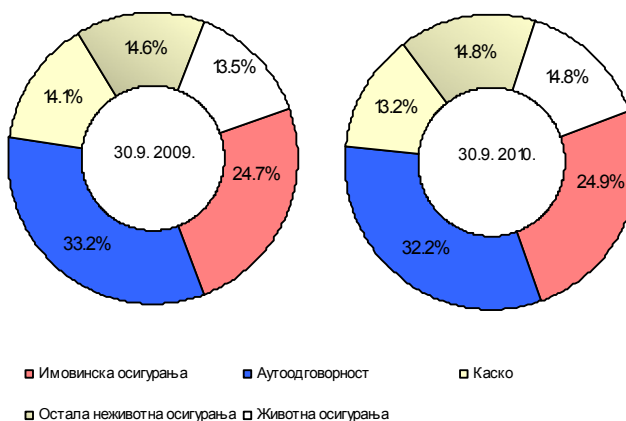
Структура портфеља осигурања

Укупна премија у трећем тромесечју 2010. године износила је 43,2 млрд. динара (407 мил. евра или 553 мил. USD)² што представља номинални пораст од 5,6% у односу на исти период претходне године.

У структури премије учешће неживотних осигурања износило је 85,2%, док је учешће животних осигурања износило 14,8%. Пораст учешћа животних осигурања са 13,5% у истом периоду претходне године последица је пораста тих осигурања од 16,1%.

Структура премије у трећем тромесечју 2010. год. је слична структури у истом периоду 2009. год. уз бележење највећег учешћа осигурања од одговорности због употребе моторних возила у укупној премији од 32,2%, иза којег следе осигурање имовине од пожара и других опасности и осталих осигурања имовине имовинска осигурања са 24,9% и осигурање моторних возила – каско са 13,2%.

Укупна премија према врстама осигурања у трећем кварталу 2009. и трећем кварталу 2010. године

Очекивани ефекти финансијске кризе у виду пада премије необавезних осигурања су се одразили и у трећем кварталу 2010. год. кроз бележење пада премије осигурања моторних возила – каско од 0,9%. Премија

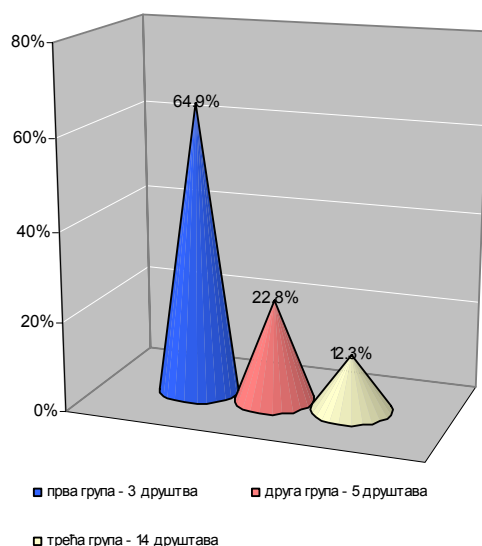
¹ Стање на дан 16. новембар 2010. године.

² Према средњем курсу Народне банке Србије на дан 30. септембар 2010. године.

имовинских осигурања, која је током 2009. године и у првом кварталу 2010. год. бележила пад, овог пута (као и у претхоном кварталу) бележи раст од 6,5%.

Груписање друштава за осигурање према учешћу у укупној премији, извршено у три групе, с тим да прву групу чине 3 друштва са преко 15% у

**Учешће у укупној премији
по реег групама, трећи квартал 2010.**

укупној премији, другу 5 друштава са учешћем мањим од 15% и трећу 14 друштава са мање од 3%, указује на смањење концентрације портфеља у односу на исти период претходне године када је прва група од 3 друштва покривала 67,9% тржишта, друга, коју су чинила 4 друштва 18,9% и трећа, коју је чинило 15 друштава 13,2%.

Концентрација на тржишту мерена Herfindahl Hirschman-овим индексом, који представља суму квадрата учешћа, у овом случају, билансних сума

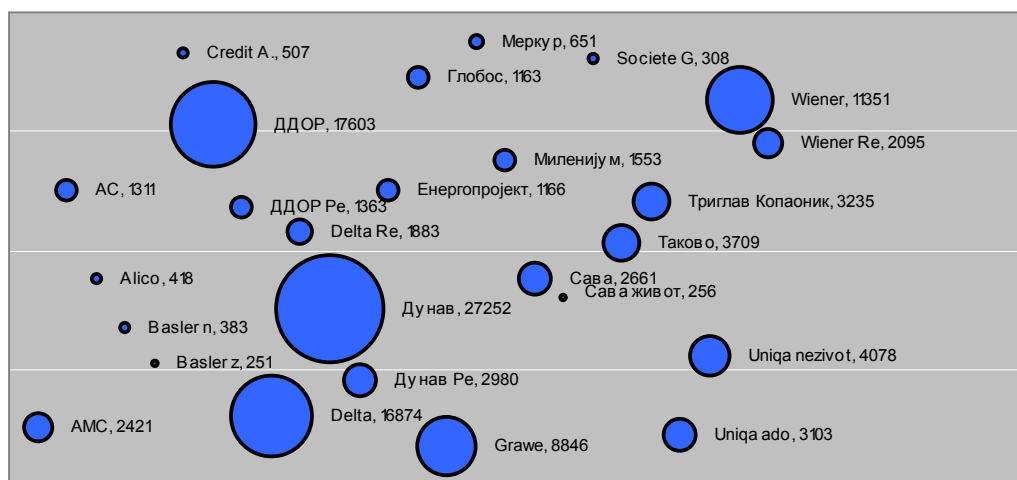
свих друштава за осигурање, је умерена са тенденцијом даљег смањивања и то са 1334 у трећем тромесечју 2009. године на 1182 у трећем тромесечју 2010. године.

Билансна сума и билансна структура

Билансна сума

Билансна сума друштава за осигурање на дан 30. септембар 2010. године износи 117,4 млрд.дин, што у поређењу са трећим тромесечјем 2009. године представља повећање од 19,1%.

Билансне суме друштава за осигурање на дан 30. 09.2010.
у мил. дин.

Структура активе

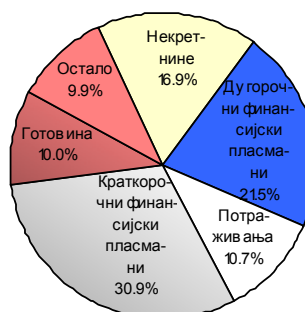
У структури активе друштава за осигурање са стањем на дан 30. септембар 2010. године, претежно учешће од 60,3% исказује и даље обртна имовина (од чега на краткорочне финансијске пласмане 30,9%, а на потраживања по премијама 10,7%), док се 39,7% односи на сталну имовину (од чега 21,5% на дугорочне финансијске пласмане, а 16,9% на некретнине и опрему).

У поређењу са трећим тромесечјем 2009. год. када је учешће обртне имовине износило 58,7% (од чега краткорочни финансијски пласмани 28%, потраживања по премијама 11,9%), а сталне имовине износило 41,3% (од чега је учешће дугорочних финансијских пласмана износило 20,7%, а некретнина 19,7%), може се закључити да је структура aktive скоро непромењена, уз повећање доминантног учешћа краткорочних финансијских пласмана, повећање учешћа дугорочних финансијских пласмана и смањење учешћа потраживања.

**Структура активе
на дан 30. 09. 2009.**

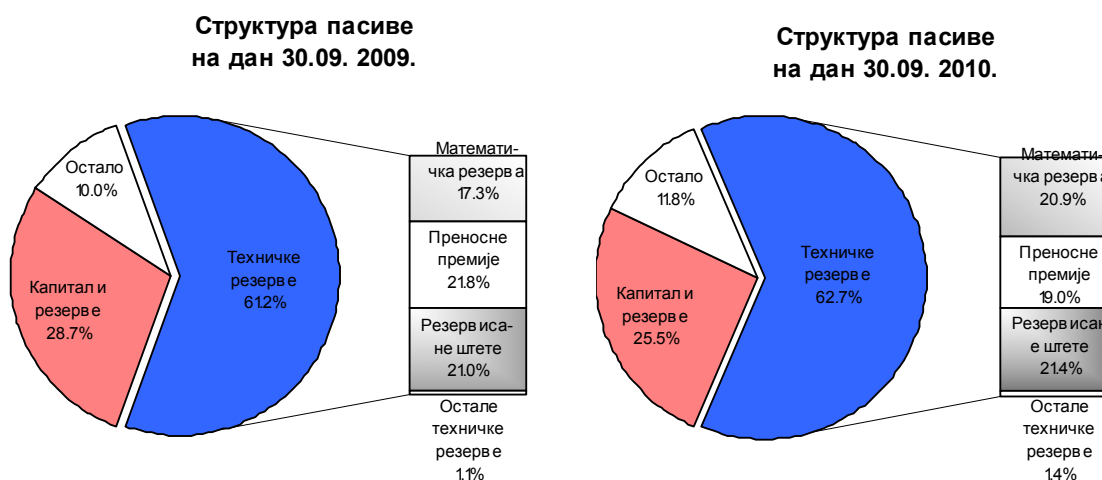
**Структура активе
на дан 30. 09. 2010.**

Структура пасиве

У структури пасиве на дан 30. септембар 2010. године техничке резерве исказују учешће од 62,7%, а капитал и резерве 25,5%.

У поређењу са структуром пасиве у истом периоду претходне године, када су претежно учешће у пасиви од 61,2% исказивале, такође техничке резерве, а капитал и резерве учешће од 28,7%, уочава се да друштва у трећем тромесечју 2010. године настављају са повећањем издвајања средстава у техничке резерве. Техничке резерве друштава за осигурање у трећем тромесечју 2010. године износе 72,4 млрд. динара, што у поређењу са другим тромесечјем 2009. године представља повећање од 21,8%, при чему је највећи пораст у структури ових резерви имала математичка резерва по стопи од 43,9%.

Показатељи пословања Солвентност

Солвентност друштва за осигурање зависи од довољности одговарајуће ликвидне структуре и реалне вредности покрића техничких резерви за преузете обавезе као и од довољности гарантне резерве као вида заштите осигураника у случају непредвиђених губитака у пословању, односно као амортизера за губитке који нису могли бити покривени техничким резервама.

Маргина солвентности на дан 30. септембар 2010. год. је износила 14,3 млрд. динара, а гарантна резерва 26 млрд. дин. На нивоу свих друштава у Србији која се претежно баве *неживотним осигурањима* однос гарантне

резерве и маргине солвентности је износио 190,02%, док код друштава која се претежно баве *животним осигурањима* 183,14%.

Квалитет имовине

Учешће нематеријалних улагања, некретнина, пласмана у хартије од вредности којима се не тргује на тржишту и потраживања (као облика активе које може карактерисати отежана наплативост) у укупној активи друштава која се претежно баве пословима *неживотних осигурања* у 2009. години и трећем тромесечју 2010. год. респективно износи 39,31% и 38,21% и говори о побољшању способности друштава да измире своје обавезе.

Код друштава која се претежно баве пословима *животних осигурања* наведено учешће је на задовољавајућем нивоу, уз забележено смањење са 10,66% у 2009. години на 9,08% у трећем тромесечју 2010. године.

Покривеност техничких резерви

Осим адекватног формирања нивоа техничких резерви, друштво је дужно да врши улагање средстава зависно од врста осигурања које обавља, водећи рачуна о рачности обавеза, профитабилности и дисперзији улагања, а у циљу обезбеђења заштите интереса осигураника и трећих оштећених лица, односно благовремене исплате штета.

У друштвима која се претежно баве пословима *неживотних осигурања* уочава се побољшање покривености техничких резерви у трећем тромесечју 2010. године у односу на 2009. год. Наиме, према подацима достављеним од стране друштава покривеност техничких резерви прописаним облицима активе у трећем тромесечју 2010. год. износи 100,14%, док је у 2009. години износило 94,19%.

У друштвима која се претежно баве пословима *животних осигурања* покривеност техничких резерви прописаним облицима активе у трећем тромесечју 2010. год. износи 101,72%, што у односу на 100,92% у 2009. години представља благо повећање.

Посматрано укупно у Србији за сва друштва која се баве пословима осигурања техничке резерве *неживотних осигурања* у трећем тромесечју 2010. године највећим делом биле су покривене депоновањем код банака са 33%, хартијама од вредности (углавном стара девизна штедња) са 21%, готовином са 13% и потраживањима за недоспеле премије осигурања са 11%. У структури покрића техничких резерви *животних осигурања* најзаступљеније је улагање у хартије од вредности са 63%, а затим следе депоновање код банака са 22% и готовина са 10%.

Ликвидност

Да би друштво било у стању да одговори обавезама оно мора водити рачуна како о усклађености средстава и обавеза по рочности, тако и о утрживости и квалитету својих средстава. Обзиром да су висина и тренутак настанка појединачних штета неизвесни, друштво мора пажљиво да планира структуру својих средстава пре свега за измирење обавеза по штетама, а онда и осталих обавеза.

У друштвима која се претежно баве пословима *неживотних осигурања* показатељ усклађености краткорочних средстава (обртна имовина умањена за залихе) и краткорочних обавеза у трећем тромесечју 2010. год. износи 108,4%, а у 2009. години је износио 105,26%, што указује на побољшање које је резултат нешто бржег раста посматране имовине у односу на краткорочне обавезе.

У друштвима која се претежно баве пословима *животних осигурања* показатељ усклађености краткорочних средстава (обртна имовина умањена за залихе) и краткорочних обавеза у трећем тромесечју 2010. године износи 268,84%, а у 2009. години је износио 216,81%. Кретање овог показатеља указује на довољност ликвидних средстава за измирење краткорочних обавеза. Висок износ обртних средстава умањених за залихе условљен је пре свега пласманима друштава која се баве пословима животних осигурања у хартије од вредности издате од стране државе и централне банке.

Аутоодговорност

Обавезним осигурањем власника моторних возила од одговорности за штету причињену трећим лицима у трећем тромесечју 2010. године се бавило 11 друштава.

Раст укупне премије аутоодговорности у односу на трећи квартал 2009. године износи 2,5%, док раст решених штета нешто већи – 3,9%.

Концентрација портфеља у овом сегменту је смањена обзиром да у трећем тромесечју 2010. год. три друштва покривају 55,4% тржишта, док су у истом периоду претходне године покривала 58,9% тржишта.

Закључак

Из упоредних података трећег тромесечја 2010. год. и истог периода 2009. год. може се закључити да се наставља, иако успорен, позитиван тренд стања и развоја на тржишту осигурања:

- Остварен је пораст билансне суме сектора осигурања за 19,1% која је износила 117,4 млрд. динара, уз раст билансне суме друштава у већинском страном власништву од 25,9%.
- Остварено је повећање техничких резерви од 21,8%, уз потпуну покривеност техничких резерви како животних тако и неживотних осигурања.
- Укупна премија од 43,2 млрд. дин. је за 5,6% већа од премије у трећем тромесечју претходне године.
- Учешће неживотних осигурања од 85,2% у укупној премији је смањено, али и даље доминантно. Премија имовинских осигурања, која је у протеклом периоду од годину дана бележила пад, овог пута, као и у претходном кварталу, бележи раст, док премија осигурања моторних возила – каско бележи и даље пад.
- Животна осигурања повећавају своје учешће у укупној премији од 13,5% на 14,8%.
- Концентрација на тржишту мерена Herfindahl Hirschman-овим индексом је умерена.
- Број друштава за осигурање повећан је са 25 на 26, уз смањење броја запослених на 11.102 по стопи од 6,8%.

Кључне области којима би друштва требало да се баве су: корпоративно управљање, које између осталог подразумева адекватно успостављен систем интерне контроле, унапређење управљања ризицима, унапређење техника вредновања улагања, јачање транспарентности, јачање добре праксе пословања и фер односа према клијентима, активности на едукацији потенцијалних осигураника, чиме ће допринети јачању поверења осигураника и стварању услова за развој овог сегмента финансијског система.

Посебно треба истаћи бављење питањем предстојеће имплементације одредаба директиве Solvency II публиковане у децембру 2009. године. Нови оквир подразумева чвршће захтеве за адекватношћу капитала и процесом управљања ризицима друштава.